

Parczyński, Stanisław

Zagospodarowanie przestrzenne miast

Notatki Płockie 13/2-46, 11-12

1968

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

cówkach usługowych itp. Przedstawiciele komitetów blokowych powinni również ściślej współpracować z komitetami rodzicielskimi szkół w organizacji własnych form wypoczynku dla dzieci w godzinach pozalekcyjnych (organizowanie świetlic, punktów cichej nauki, modelarni, placów sportów zimowych itp.).

Przemyślenia wymaga również **współpraca komitetów blokowych z opiekunami społecznymi**. Komitety powinny bardziej interesować się sytuacją osób wymagających ze względu na trudne warunki życiowe — pomocy materialnej, uczestniczyć w zbiórkach darów rzeczowych (odzieży, książek, zabawek), przeznaczonych na cele pomocy społecznej itp.

Rozszerzenie przez komitety blokowe zasięgu swojej działalności również na budynki administrowane przez spółdzielczość i osoby prywatne zmusza do dokonania korekty dotychczasowego zasięgu terytorialnego poszczególnych komitetów. Należy rozważyć sprawę powołania w większych blokach — komitetów domowych. Istniejące już komitety domowe mają spore osiągnięcia w zagospodarowaniu i utrzymaniu

w należytym stanie otoczenia bloków (zieleńce, trawniki), w budowie placów zabaw i gier dla dzieci oraz w nadzorze nad przestrzeganiem regulaminów porządku domowego.

Jednocześnie sesje rad powinny ocenić, czy stosowane formy współdziałania komisji, prezydium i radnych z komitetami blokowymi zapewniają odpowiednią pomoc dla komitetów i sprzyjają możliwie najpełniejszemu włączeniu mieszkańców do wykonywania zadań stojących przed radami narodowymi.

Reasumując rok 1968 będzie rokiem dalszego rozwijania i doskonalenia umiejętności kierowania przez miejskie rady narodowe gospodarczymi, społecznymi i kulturalnymi sprawami miasta. Jest on zarazem przedostatnim rokiem kadencji, co oznacza, że rady narodowe, komisje i prezydium dokonają oceny swoich prac i wyciągną stąd odpowiednie wnioski, zmierzające do najlepszego i efektywniejszego wykorzystania środków na aktywizację wszystkich dziedzin życia w mieście, dla dalszej poprawy zaspokajania potrzeb mieszkańców.

STANISŁAW PARCZYŃSKI

ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE MIAST

12 lat temu podjęto w woj. warszawskim w szerokim zakresie prace nad planami zagospodarowania przestrzennego miast i osiedli. W ciągu kilku lat opracowano przy udziale prezydentów miejskich i powiatowych rad narodowych ogólne plany zagospodarowania przestrzennego dla wszystkich 69 miast i osiedli woj. warszawskiego.

Opracowania te, stanowiące podstawę prawną do lokalizacji szczegółowej inwestycji, zawierają pełną analizę i przegląd problemów gospodarczych, funkcjonalnych i technicznych, związanych z rozwojem i rozbudową miasta w okresie perspektywicznym i w okresie najbliższego planu 5-letniego.

Pod tym względem plany zagospodarowania przestrzennego można zaliczyć do najbardziej kompleksowych opracowań technicznych, jakimi dysponują nasze miasta. Pomimo braków i wielu niedoskonałości tych planów są one wartościowym narzędziem w działalności rad narodowych.

W latach 1967—68 podstawowe zadania w zakresie planowania przestrzennego koncentrują się wokół:

- 1) opracowania generalnego planu zagospodarowania przestrzennego Warszawskiego Zespołu Miejskiego (WZM),
- 2) opracowania i realizacji planów porządkowania miast,
- 3) weryfikacji dotychczasowych opracowań planów pod kątem ochrony użytków rolnych,

- 4) opracowania szczegółowych planów zabudowy osiedli budownictwa indywidualnego dla terenów wyznaczonych w trybie ustawy z 1958 r. o budownictwie jednorodzinym w miastach.

Generalny plan Warszawskiego Zespołu Miejskiego został ukończony w grudniu 1967 r. Rok 1968 będzie okresem uzgadniania i zatwierdzania tego planu. Ponadto w r. 1968 będą rozpoczęte prace nad weryfikacją dotychczasowych planów zagospodarowania przestrzennego poszczególnych miast i dostosowanie tych planów do ustaleń planu generalnego.

Podstawowym założeniem planu WZM jest:

- 1) opanowanie żywiołowego procesu urbanizacji terenów strefy podmiejskiej Warszawy,
- 2) złagodzenie dysproporcji pomiędzy warunkami życia mieszkańców innych miast strefy podmiejskiej Warszawy i mieszkańców innych miast województwa oraz stolicy,
- 3) doprowadzenie do racjonalnego podziału funkcji pomiędzy miasta i zespoły miast, stosownie do perspektywicznych kierunków rozwoju całej aglomeracji warszawskiej.

Plany porządkowania są sporządzane systematycznie od wielu lat dla każdego miasta. Równocześnie prowadzony jest konkurs porządkowania i czystości miast. Konkurs ten zdobywa coraz większą popularność w naszym województwie i odgrywa coraz większą rolę w po-

prawie warunków sanitarnych, w podnoszeniu estetyki i wyglądu naszych miast. W r. 1967 w konkursie tym brała udział rekordowa liczba 49 miast (w r. 1966 — 34 miasta). Czołowe miejsca i nagrody zdobyły następujące miasta: Ryki, Otwock, Ostrów Mazowiecka, Kaluszyn, Brwinów.

W roku 1968 konieczne jest dalsze zwiększenie roli planów porządkowania i konkursu czystości w procesie przeobrażania miast woj. warszawskiego. W konkursie czystości powinny wziąć udział wszystkie miasta.

Jednym z najtrudniejszych problemów jest rekonstrukcja miast, a szczególnie ich dzielnic śródmiejskich. Szybki rozwój gospodarczy zmusza do przekształcenia ich małomiasteczkowej, często nawet półwiejskiej zabudowy w nowoczesne, funkcjonalnie prawidłowe organizmy miejskie. Wprowadzić większość dotychczasowych opracowań i decyzji w zakresie planowania przestrzennego była podporządkowana pryncypialnej zasadzie szybkiego przekształcania i rekonstrukcji miast, tym niemniej wyników osiągniętych dotychczas nie można jeszcze uznać za zadawalające. W związku z tym już w roku bieżącym zostaną opracowane szczegółowe programy rekonstrukcji miast, które mają być realizowane w planie 5-letnim 1971—75. Będą one uwzględniały m. in. problemy przebudowy śródmieści, efektywność i koordynację nowych inwestycji, kolejność realizacji nowych inwestycji itp. tak, aby można było wykorzystać ten program w jak największym stopniu przy ustalaniu planu inwestycyjnego 1971—75 dla województwa i dla poszczególnych miast. Prace przy sporządzaniu programów rekonstrukcji miast będą prowadzone przez jednostki PWRN przy współudziale zainteresowanych prezydentów miejskich rad narodowych.

Ustawa z r. 1966 o ochronie użytków rolnych nakłada obowiązek weryfikacji opracowanych planów urbanistycznych z punktu widzenia maksymalnej ochrony terenów, mających dużą wartość dla rolnictwa. Weryfikacja ta ma być przeprowadzana do końca 1969 r.

W woj. warszawskim utworzony został Zespół do spraw ochrony użytków rolnych, pod kierownictwem wiceprzewodniczącego Prezydium WRN. Dotychczas przeprowadzono weryfikację 24 miast, w których występowały najtrudniejsze problemy i kolizje pomiędzy programem nowych inwestycji a strukturą użytków rolnych. W wyniku działalności Zespołu wprowadzono szereg korekt do zatwierdzonych planów miast, godząc interesy inwestorów z interesami rolnictwa. W r. 1968 zostanie przeprowadzona weryfikacja planów urbanistycznych dla dalszych 20—25 miast. Ostatnia grupa 20 planów zostanie poddana weryfikacji w r. 1969.

Charakterystyczną cechą miast woj. warszawskiego jest duży procent zabudowy indywidualnej. W większości miast zabudowa ta jest rozrzucona chaotycznie na dużych obszarach. Równocześnie występują tendencje do dalszego rozprzestrzeniania się budownictwa jednorodzinnego przy pozostawianiu wewnątrz istniejących osiedli dużych rezerw terenowych. Celem przeciwdziałania tym tendencjom PWRN, w oparciu o ustawę z 1958 o budownictwie jednorodzinym w miastach, wydzieliło w r. 1959 tereny przeznaczone w pierwszej kolejności pod zabudowę indywidualną.

Tereny te zostały wyznaczone w 58 miastach i osiedlach i obejmują ponad 2.309 ha, co stanowi ok. 25.000 działek, w tym ponad 15.000 działek wolnych do zabudowy. Dokumentację geodezyjną, umożliwiającą parcelację i zabudowę posiada dotychczas zaledwie 500 ha wyznaczonych terenów. Dokumentacja geodezyjna dla dalszych 600 ha znajduje się w opracowaniu. Szczególnie wolno posuwają się te prace w miastach Warszawskiego Zespołu Miejskiego, a więc tam, gdzie problemy żywiłowej urbanizacji terenów występują najostrzej. W związku z tym w r. 1968 prezydium miejskich rad narodowych winny wpłynąć na przyspieszenie tempa przygotowywania dokumentacji urbanistycznej i geodezyjnej dla wyznaczonych terenów.

RAJMUND WASIELEWSKI

PROBLEMY SPÓŁDZIELCZOŚCI MIESZKANIOWEJ W WOJ. WARSZAWSKIM

Dla pełnej oceny działalności spółdzielczości mieszkaniowej naszego województwa konieczna jest krótka charakterystyka jej rozwoju. Należy stwierdzić, że spółdzielczość mieszkaniowa w województwie warszawskim nie posiada takich długoletnich tradycji, jak w woj. poznańskim, katowickim lub m. st. Warszawie.

Przed wojną na terenie województwa istniały tylko dwie spółdzielnie (w Siedlcach) eksploatujące dwa niewielkie budynki. W pierwszych latach powojennych do 1950 r. nie zorganizowano żadnej nowej spółdzielni, dopiero w la-

tach 1952—1956 powstały 22 spółdzielnie Budowlano-Mieszkaniowe i 4 Zrzeszenia Budowy Domów Jednorodzinnych. Spółdzielnie te zlokalizowane były w miejscowościach podwarszawskich i budowały wyłącznie domy jednorodzinne. Większość tych spółdzielni po zrealizowaniu swoich programów, uległo likwidacji.

Zasadniczy rozwój spółdzielczości mieszkaniowej, obliczony na zaspokojenie potrzeb szerszego kręgu społeczeństwa, rozpoczął się od 1958 r. Na przełomie lat 1958—60 powstały 62 nowe spółdzielnie, w tym 41 spółdzielni typu